

‘Samen naar een gezonder en leefbaarder Westerkwartier’

Integraal plan van aanpak

Datum: 13 september 2023

Plaats: Leek

Schrijver: Noortje van den Nieuwenhuizen

Vastgesteld door college op d.d.: 19 september 2023

Inhoud

1.	Inleiding	3
1.1	Beschrijving huidige situatie (algemene demografische schets)	3
1.2	Totstandkoming plan	4
2.	Gezonde basis	5
2.1	Terugdringen gezondheidsachterstanden.....	5
2.2	Kansrijke Start.....	6
2.3	Versterken sociale basis.....	7
2.4	Mantelzorg.....	8
2.5	Eén tegen eenzaamheid.....	9
2.6	Welzijn op recept.....	10
2.7	Gezonde Basis: wat wil de gemeente bereiken?	10
3.	Gezond leven	11
3.1	Mentale weerbaarheid en gezondheid.....	11
3.2	Terugdringen overgewicht volwassenen	13
3.3	Ketenaanpak overgewicht kinderen	13
3.4	Voorkomen en vroegsignalering middelengebruik.....	14
3.5	Sport en beweegparticipatie.....	15
3.6	Vitaal oud worden	15
3.7	Valpreventie.....	16
3.8	Gezond leven: wat wil de gemeente bereiken?	16
4.	Gezonde omgeving	17
4.1	Een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten	17
4.2	Leefomgeving en klimaatverandering.....	18
4.3	Gezonde omgeving: wat wil de gemeente bereiken?	19
5.	Regionale paragraaf	19
5.1	Regionale opgaven.....	19
5.2	Het Gezondheidsoverleg Groningen (GOG) als basis voor de regionale preventie infrastructuur	20
5.3	Ondersteunende onderdelen plan van aanpak GALA.....	21
6.	Voortgang bewaken.....	22
7.	Ondertekening	22

1. Inleiding

1.1 Beschrijving huidige situatie (algemene demografische schets)

De gemeente Westerkwartier is de één na grootste gemeente in de provincie Groningen. In de gemeente wonen 64.984 inwoners (31 januari 2023, bron: CBS). Op basis van gemiddelde cijfers lijkt de problematiek in het Westerkwartier op het gebied van gezondheid, arbeid en inkomen niet veel groter dan het landelijk gemiddelde. Als men echter op wijk- en inwonerniveau kijkt dan ontstaat een ander beeld en blijkt er in bepaalde gebieden in de gemeente wel degelijk sprake van aanwezigheid risicofactoren voor het ontstaan van chronische ziekten en een behoorlijke kansenongelijkheid.

Een groot deel van de jeugd, volwassenen en ouderen leeft in goede gezondheid. Echter, de gezondheid en leefbaarheid van onze inwoners staat ook onder druk. Overgewicht is een sterk toenemend maatschappelijk probleem en is hierdoor, naast roken, middelengebruik en overmatig alcoholgebruik, één van de grootste bedreigingen voor de gezondheid van onze inwoners. We zien het overgewicht en het risico op een angst- en depressiestoornis onder volwassenen toenemen. Het percentage hoogopgeleide volwassenen dat rookt en overmatig alcohol drinkt neemt toe. Het aantal scholieren uit klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs dat onvoldoende weerbaar is neemt toe. Ook het aantal scholieren in klas 2 dat binge drinkt neemt toe en het roken onder scholieren in klas 4. (gddgroningen.incijfers.nl).

In het Westerkwartier leeft momenteel 9% van de huishoudens, ongeveer 2500 inwoners, van een inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum (WSM). Het WSM is het bedrag dat iemand minimaal nodig heeft om het levensonderhoud te kunnen voorzien en wordt vastgesteld door de overheid. In Westerkwartier heeft ongeveer 6% van de mensen met een inkomen tot 120% heeft langer dan 4 jaar een laag inkomen. Vervuit het grootste aandeel van de inwoners met een laag inkomen zijn eenpersoonshuishoudens, namelijk 66% oftewel 1700 huishoudens. Naar schatting leven ongeveer 800¹ kinderen in het Westerkwartier in armoede.

In het Westerkwartier richten wij ons op interventies die ertoe leiden dat de levensverwachting van mensen met een lage sociaaleconomische status (SES) toeneemt. Zo willen wij gezondheidsachterstanden verkleinen en willen wij voor iedereen in de gemeente Westerkwartier de kwaliteit van leven verbeteren, gemeten in het aantal levensjaren waarin mensen een goede gezondheid ervaren. Speciale aandacht heeft daarbij de problematiek die gepaard gaat met sterk toenemende vergrijzing en de prognose van het aantal mensen dat te maken krijgt met dementie stijgt relatief nog meer. Zoveel mogelijk jaren in goede gezondheid doorbrengen stelt ons daarmee voor een heel specifieke uitdaging.

In de provincie Groningen komen aardbevingen en bodembewegingen voor, veroorzaakt door de gaswinning. Het effect hiervan op inwoners is groot. Vooral mensen die vaker aardbevingsschade aan hun huis hebben gehad, ervaren een slechtere gezondheid. Ook hebben ze vaker psychische klachten, waaronder stress. De gemeente Westerkwartier ligt aan de rand van het bevingsgebied van het Slochterenveld. In de gemeente zelf zijn 15 kleine gasvelden en twee locaties voor gasopslag. Ook in het Westerkwartier hebben inwoners te maken met de negatieve gevolgen van de gaswinning en -opslag.

Voor onze inwoners zetten we in op de volgende vijf ambities die zijn beschreven in ons coalitieakkoord gemeente Westerkwartier 2022 – 2026 'Het gaat verder in Westerkwartier: veerkrachtiger, innovatiever en socialer'. Deze ambities worden in de huidige bestuursperiode door het college uitgewerkt in concrete doelen en resultaten.

¹ Deze schatting is gebaseerd op de CBS armoedescan en naar aanleiding van gesprekken met hulporganisaties in het Westerkwartier.

1. Werken vanuit vertrouwen en verbinding
2. Duurzamer wonen en betere bereikbaarheid in het Westerkwartier
3. Innovatiever werken en ondernemen in het Westerkwartier
4. Een leefbaarder en gezonder Westerkwartier
5. Meedoen en samen zorgen voor minder armoede

In het Westerkwartier willen we werken aan gelijke kansen voor een gezonde, kansrijke en inclusieve volgende generatie. We willen kansengelijkheid voor alle kinderen en verbetering van brede welvaart bereiken door in te zetten op de gezondheid, ontwikkeling, werk en inkomen, wonen, zorg en welzijn van onze inwoners. We sluiten hierbij aan op de provinciale ambities om de brede welvaart in de hele provincie te verbeteren. We willen de kloof tussen arm en rijk kleiner maken. Dat vraagt niet alleen om goede ondersteuning in de vorm van minimabeleid en schuldenaanpak maar ook om goed onderwijs, goede lichamelijke en geestelijke gezondheid en sociaal culturele ontwikkeling. Onderwijs zien wij als de sleutel voor ontwikkeling van mens en samenleving. Het Gezond en Actief Leven Akkoord en de daaruit voortkomende regelingen sluit aan bij de ambities in ons collegeakkoord en biedt kansen.

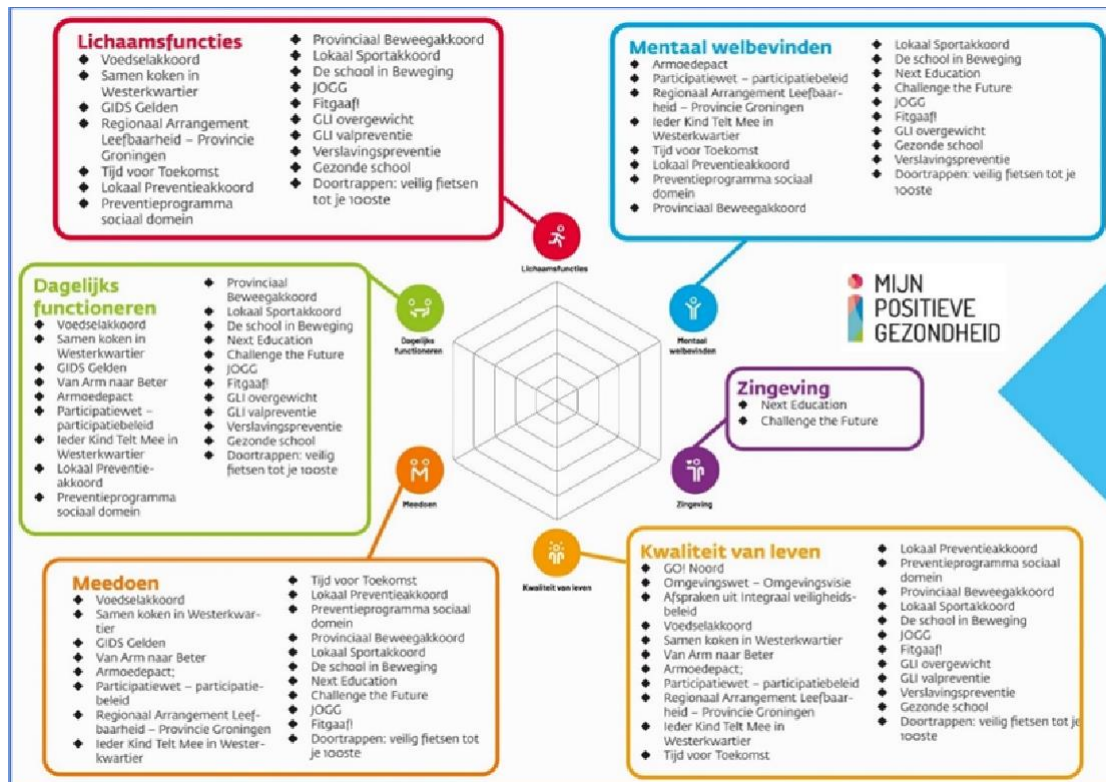
1.2 Totstandkoming plan

In het Westerkwartier streven we naar integraal beleid waarbij verschillende onderdelen met elkaar verbonden zijn en elkaar versterken. De gezondheid van onze inwoners heeft bijzonder veel raakvlakken met andere beleidsterreinen, samenwerking is van cruciaal belang voor het met succes uitvoeren van gezondheidsbeleid. Hierbij valt te denken aan het lokaal Sportakkoord, het lokaal Voedselakkoord, het lokaal Preventieakkoord, Het Nationaal Programma Onderwijs, Programma Kickstart waaronder project JOGG, de ontwikkelingen binnen de Omgevingswet en Omgevingsvisie, Duurzaamheidsbeleid, de Wet Maatschappelijk Ondersteuning, de Jeugdwet, de Participatiewet en het Armoedebelaid.

Er zijn veel activiteiten en initiatieven in de gemeente Westerkwartier gericht op gezondheid, arbeid, inkomen, ontwikkeling en het bevorderen van kansengelijkheid. We streven ernaar niet alleen vanuit gezondheid naar deze genoemde beleidsterreinen te kijken, maar stimuleren collega's en professionals vanuit die beleidsterreinen ook om met regelmaat de 'gezondheidsbril' op te zetten, denk hierbij onder andere aan Gezonde Leefomgeving. We streven naar integraal beleid waarbij verschillende onderdelen met elkaar verbonden zijn en elkaar versterken.

Dit plan van aanpak draagt bij om het aanbod aan activiteiten en voorzieningen op het gebied van gezondheidspreventie, armoede en sociaal-culturele ontwikkeling op een unieke wijze met elkaar te verbinden. We sluiten met dit plan aan bij bestaand beleid en uitvoering. Dat wat goed loopt gaan we versterken en daar waar nodig sturen we bij. Bij de totstandkoming van dit plan van aanpak zijn partijen binnen de gemeente (verschillende beleidsdomeinen) en buiten de gemeente (organisaties van gezondheid, zorg en welzijn) betrokken. Zie afbeelding 1. Infographic Positieve Gezondheid in relatie tot beleid en uitvoering gemeente Westerkwartier.

Ook onze inwoners zijn op diverse manieren betrokken met als doel draagvlak te creëren en om aan te kunnen sluiten bij de behoefte.

Afbeelding 1. Infographic Positieve Gezondheid in relatie tot beleid en uitvoering gemeente Westerkwartier.

2. Gezonde basis

2.1 Terugdringen gezondheidsachterstanden

We vinden het belangrijk dat iedereen mee kan doen in onze samenleving. Soms lukt dit door omstandigheden niet. De gemeente biedt dan hulp en ondersteuning. Belangrijk thema voor ons is armoede. We realiseren ons dat de problematiek rondom armoede pluriform is. Daarom zetten we in op een integrale aanpak waarbij de focus niet alleen ligt op het uit de armoede halen, maar juist ook op preventie op het doorbreken van patroon van intergenerationele armoede. In het Westerkwartier hebben we een netwerkorganisatie opgericht die zich richt op het bestrijden van armoede: het armoedepact (<https://armoedepact.westerkwartier.nl/>). Hierin participeren 50 organisaties. Op dit moment zijn we bezig met een doorontwikkeling van het Armoedepact, met als doel nog meer uit de samenwerking te halen en onze inwoners nog beter te bereiken. Daarnaast zetten we in op vroegsignalering bij schulden. Hiervoor is intensieve samenwerking met o.a. woningbouwcoöperaties, scholen, sociaal werk (De Schans) maar ook werkgevers nodig.

Naast armoede, speelt laaggeletterdheid een rol in het ontstaan van kansenongelijkheid en gezondheidsverschillen. De aanpak van laaggeletterdheid is een van de sleutels tot het verbeteren van welzijn, kansengelijkheid en terugdringen van intergenerationele armoede. Ook in onze gemeente heeft nog steeds een te groot deel van de inwoners moeite met lezen en schrijven, rekenen en het gebruik van digitale middelen zoals een computer of smartphone. Landelijk gaat het om 12% van de bevolking, in onze gemeente betreft het 6% van de bevolking. Wij vinden ook 6% nog altijd te hoog en zetten in op vergroten van laaggeletterdheid onder deze groep

We vergroten de kennis, kunde en kracht van inwoners in het Westerkwartier op het hebben van een gezonde leefstijl. Hierbij richten we ons in eerste instantie specifiek op de volgende kwetsbare groepen: opgroeiende jeugd, laagopgeleiden, lage SES, laag geletterden, migranten en ouderen.

De ambities van de gemeente Westerkwartier 'Sociaal Westerkwartier: het bevorderen van kansengelijkheid en brede welvaart' staan verwoord in een drietal documenten: het coalitieakkoord, de perspectiefnota 2020-2023 en het college-uitvoeringsprogramma.

De volgende inzet/ interventies leveren en bijdrage aan het terugdringen van gezondheidsachterstanden:

De samenwerking in onze gemeente tussen de maatschappelijke organisaties zoals: Humanitas, Vluchtelingenwerk, SW de Schans, GGD, Voedselbank, Taalhuis, Stichting Leergeld, bibliotheek en scholen dragen bij aan het bieden van de juiste ondersteuning op de juiste plek.

Voorbeelden van concrete interventies die ingezet worden zijn:

- Samen koken in Westerkwartier
- Programma Voel je Goed
- Taalhuizen
- VoorleesExpress
- Training Mijn positief Budget
- Thuisadministratie
- Get a Grip, een programma voor jongeren en geldzaken.
- Preventieve logopedie
- Woordschattesten
- Project digitale inclusie
- De school in Beweging

2.2 Kansrijke Start

De gezondheid van een kind begint niet pas bij de geboorte, maar al voor de conceptie. Vanaf die conceptie is de ontwikkeling van een kind bepalend voor zijn gezondheid en welzijn als volwassene. En zelfs voor de gezondheid van volgende generaties. Als we gezondheidsverschillen willen terugdringen, moeten we inzetten op een kansrijke start voor alle kinderen. Dat kan alleen als iedereen die betrokken is bij die start, lokaal en op meerdere domeinen samenwerkt in het verbeteren van de ondersteuning en zorg in de eerste 1000 dagen van een kind (de periode van -9 maanden t/m 2 jaar).

Deze lokale samenwerking in Westerkwartier vormt de basis voor het realiseren van meer kansengelijkheid op alle levensgebieden. Hiermee verkleinen we de kloof tussen arm en rijk en trachten we intergenerationele armoede te doorbreken, te beginnen bij de allerkleinsten. Al onze activiteiten, projecten, initiatieven en ambities die bijdragen aan het bevorderen van kansengelijkheid en de brede welvaart, zijn gebundeld in één integraal programma: Kickstart Westerkwartier (waar kansrijke start ook een onderdeel van is). Kickstart staat voor een kansrijke, inclusieve, creatieve en krachtige start voor kinderen in onze gemeente. Met dit plan realiseren we onze doelstellingen in het sociaal domein en de Global Goals waar we ons als gemeente aan verbonden hebben. Wij richten ons in dit plan op het bereiken van meer kansengelijkheid voor alle inwoners, te beginnen bij de kinderen.

In het programma Kickstart werken we langs 3 themalijnen:

1. Kickstart in jouw buurt: JOGG (Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst) (0-23 jaar)
2. Kickstart op school: Tijd voor Toekomst (4-12 jaar)
3. Kickstart voor de kleintjes (-9 maanden tot 4 jaar)

De volgende interventies leveren een bijdrage aan een kansrijke start:

- Vanuit de wet Publieke Gezondheid voert de GGD het basispakket jeugdgezondheidszorg (0 tot 19 jaar) uit. Het systematisch volgen, signaleren van problemen, het geven van preventieve voorlichting en advies, ontzorgen en normaliseren en zo nodig doorverwijzen vormen de kern van het basispakket.

- Stevig Ouderschap dat door middel van huisbezoeken extra ondersteuning biedt aan gezinnen in zwaardere omstandigheden.
- Pilot Nu Niet Zwanger biedt concrete middelen bij ondersteunen in gesprek over kinderwens, seksualiteit en anticonceptie.
- Voor- en vroegsschoolse educatie (VVE)
- Vorming Lokale Coalitie Kansrijke Start Westerkwartier; hiermee hebben we in het najaar van 2022 een start gemaakt. In de tweede helft van 2023 stellen we gezamenlijke een lokale werkagenda op.

2.3 Versterken sociale basis

De 'sociale basis' wordt in het Gezond en Actief Leven Akkoord als volgt ingeleid: Om de gewenste beweging naar de voorkant goed te kunnen maken, is het nodig de sociale basis te versterken. Met meer oog voor de menselijke maat en de *nabijheid* van ondersteuning en zorg, vanuit de leefwereld of de situatie van de inwoner, gebiedsgericht en domeinoverstijgend.

Wij werken vanuit de overtuiging dat Zorgzame Gemeenschappen van levensbelang zijn om de transformatie van zorg naar gezondheid te realiseren. Inwoners zullen steeds langer thuis wonen en het beroep of formele zorg en ondersteuning zal minder vanzelfsprekend worden. In zorgzame gemeenschappen is onderlinge informele hulp en steun vanzelfsprekender en neemt de vrijwilliger inzet toe. We willen het ontstaan en ontwikkelen van deze zorgzame gemeenschappen stimuleren en faciliteren en de informele en formele hulp naadloos op elkaar aan laten sluiten. Hier leggen we ook een relatie met Domein Overstijgend Samenwerken tussen de verschillende wetten uit Sociaal domein, ZWV en WLZ waarbij we de hulp rond de leefwereld van de inwoner en zijn gemeenschap organiseren en niet vanuit systeemoplossingen en -schotten werken.

De inzet van zorgzame gemeenschappen normaliseert en werkt preventief, mits deze gemeenschappen worden ondersteund door en samenwerken met meer formele organisaties zowel vanuit sociaal- als medisch domein. Een belangrijke sleutel vormt hierbij en Sociaal werk waar buurtwerk, welzijnswerk, sport/cultuurcoach etc. actief zijn.

De leefbaarheid in onze dorpen is van het grootste belang. We willen een groene gemeente zijn waarin het goed wonen, werken en recreëren is. We zetten in op veiligheid en preventie. We hebben vier leefbaarheidsadviseurs en twee dorpencontactfunctionarissen die de verbindende schakel vormen tussen de gemeente en de 41 dorpen. Zij spelen een belangrijke rol in de ondersteuning van de dorpen en dorpsinitiatieven bij het versterken van de leefbaarheid. We optimaliseren de kwaliteit van onze dienstverlening, zodat we zichtbaar en dicht bij onze inwoners zijn. Dat doen we, in lijn met ons dienstverlenings- en werkconcept Dichtbij en Duurzaam, waar het kan digitaal, waar het nodig is fysiek.

Kunst en cultuur werkt verbindend en draagt bij aan een positieve gezondheid van onze inwoners. Hiervoor moet kunst en cultuur toegankelijk zijn vooral onze inwoners. De in 2020 vastgestelde Cultuurvisie met het bijbehorende Uitvoeringsplan is de leidraad voor het cultuurbeleid in de gemeente. De cultuurcoach en de verenigingen spelen hierin een grote rol. De functie van cultuurcoach is ondergebracht bij de welzijnsinstelling en heeft daardoor directe lijnen met het welzijnswerk en met de inwoners.

Een voor ons belangrijke partij voor het versterken van de sociale basis is Sociaal Werk de Schans. Zij voeren voor de gemeente Westerkwartier de basisondersteuning uit. Als sociaal werk organisatie zitten zij in de haarvaten van de samenleving. Ze werken vanuit het principe 'Van zorgen voor, naar zorgen dat' waarbij ze het gedachtegoed van Positieve Gezondheid als uitgangspunt hanteren. Het welzijnswerk is gebiedsgericht georganiseerd. Dichtbij, en samen met de inwoners van de gemeente Westerkwartier voeren zij hun werk uit. Als breed georiënteerde organisatie houden zij zich bezig

met hulp- en dienstverlening op een groot aantal thema's en vraagstukken, het (helpen) organiseren van activiteiten, buurtwerk en samenlevingsopbouw. Dit doen ze voor alle leeftijden. In buurten, wijken en dorpen zijn ze te vinden op straat, bij mensen thuis, bij de huisarts, in het onderwijs en op hun eigen locaties. Van daaruit hebben ze een belangrijke signaleringsfunctie en staan ze in nauwe verbinding met onze inwoners.

De volgende interventies leveren een bijdrage aan het versterken van de sociale basis:

- Uitvoering basisondersteuning SW De Schans (onder andere uitvoering relatie- en scheidingspunt, Welzijn op Recept, ondersteuning mantelzorg, campagne NIX18, Vrijwilligers Informatie Punt, Cultuurcoach, Ondersteuner Jeugd en Gezin)
- Gebiedsgericht werken
- Inzet leefbaarheidadviseurs
- Preventieprogramma/ontwikkelingen algemene voorzieningen (onder andere Gezinsverzorgende, Krachtgezin, Home-Start, Gezinsklas en Relatie- en scheidingspunt)
- Project DOS (Domein Overstijgend Samenwerken) regio Groningen. Samen met de gemeenten Eemsdelta, Groningen en Midden-Groningen, zorgaanbieders, Groninger Dorpen en Menzis zorgverzekeraar neemt de gemeente Westerkwartier deel aan een landelijk experiment [Domein Overstijgend Samenwerken \(DOS\)](#). Zorg wordt in DOS georganiseerd vanuit het perspectief van de inwoner en wat hij/zij nodig heeft om zo lang mogelijk mee te kunnen doen in de samenleving en thuis te kunnen blijven wonen. Inwoners nemen zelf het initiatief om informele zorg aan elkaar te bieden en specifiek aan bewoners die dat nodig hebben om langer thuis te kunnen blijven wonen in hun eigen woonomgeving.
- Dorpshuizenbeleid
- Brede regeling combinatiefuncties (buurtsportcoach en cultuurcoach)
- Ondersteuningsroute Jeugd- Onderwijs

2.4 Mantelzorg

Van de volwassenen in de gemeente Westerkwartier was in 2022 32 procent actief binnen het vrijwilligerswerk (provinciaal 25 procent). In 2022 gaf 15 procent van de volwassenen mantelzorg in de gemeente Westerkwartier (provinciaal 13 procent). 17 procent van mantelzorgers in de provincie is overbelast. Dit is een sterke toename t.o.v. 2020 toen 12 procent van de mantelzorgers aangaf overbelast te zijn. (ggdgroningen.incijfers.nl) De verwachting is dat er in de toekomst een steeds groter beroep op mantelzorg en vrijwilligerswerk wordt gedaan. Dat komt, omdat het aantal ouderen fors toeneemt en meer en intensievere zorg nodig hebben. Tevens willen we dat ouderen zo lang als mogelijk thuis kunnen blijven wonen. De formele zorg kan dit vanwege huidige en toekomstige personeelstekorten niet alleen. Mantelzorg en vrijwilligerswerk is broodnodig.

Inwoners van het Westerkwartier zijn zoveel mogelijk zelfstandig en zelfredzaam. Ze voeren zelf de regie over hun eigen leven. Maar voor hen die dit (nog) niet kunnen is ondersteuning mogelijk. Onze ambitie is dat mantelzorgers een balans vinden tussen draagkracht en draaglast, ze kunnen steun vinden wanneer de balans verstoord raakt. Hulp, formeel en informeel, wordt tijdig ingezet. Samenwerking tussen formele en informele zorg wordt versterkt. Sociale netwerkversterking wordt ingezet als methode om de zelfredzaamheid van inwoners te vergroten. Aandacht voor hun inzet en belasting is een belangrijk onderdeel van de sociale netwerkversterking.

De volgende interventies leveren een bijdrage aan vrijwilligerswerk en mantelzorg:

- Mantelzorgwaardering Westerkwartier
- Mantelzorg Informatie Punt (MIP)
- Sociale netwerkversterking
- Formele en informele respijtzorg of andere vormen van vrijwilligershulp
- Seniorenvoorlichters

- Vrijwilligers Informatie Punt (VIP)
- Meer bekendheid geven aan wat mantelzorg is en de noodzaak van mantelzorg (o.a. Dag van de Mantelzorg, Week van de Jonge mantelzorger)
- Mogelijkheden voor pre-mantelwoningen is verruimd
- Mantelzorgvriendelijke samenleving: De gemeente is bezig om een mantelzorgvriendelijke organisatie te worden. En zet zich in om bedrijven en maatschappelijke organisaties in het Westerkwartier te overtuigen en te helpen bij het worden van een mantelzorgvriendelijke organisatie. En dit op termijn vast te leggen in een convenant mantelzorgvriendelijke samenleving.)

2.5 Eén tegen eenzaamheid

In 2022 was 42 procent van de volwassenen in de gemeente Westerkwartier matig tot zeer ernstig eenzaam (provinciaal 49 procent). 9,0 procent was ernstig tot zeer ernstig eenzaam. Opvallend is dat het percentage matig eenzame volwassenen is toegenomen tussen 2020 en 2022 en dat het percentage (zeer) ernstig eenzame volwassenen juist is afgenomen. Van de 75-plussers in de gemeente Westerkwartier was in 2022 50 procent matig tot (zeer) ernstig eenzaam. In 2016 was dit nog 54 procent. Gemiddeld in de provincie Groningen was 54 procent van de 75-plussers matig tot (zeer) ernstig eenzaam in 2022 (ggdgroningen.incijfers.nl).

Jongeren hebben de afgelopen jaren door de coronacrisis op relatief veel leefgebieden moeten inleveren terwijl zij doorgaans niet tot de risicogroep behoren. De coronacrisis heeft de levens van de jongeren sterk ontregeld. Uit recente onderzoeken is gebleken dat de coronacrisis en de bijbehorende maatregelen, voornamelijk onder jongeren, voor mentale gezondheidsproblemen hebben gezorgd. Jongeren kampen voornamelijk met klachten rondom eenzaamheid, somberheid en angst. (<https://www.rivm.nl/gedragsonderzoek/jongeren-in-tijden-van-corona>).

Eenzaamheid hangt samen met tal van maatschappelijke opgaven zoals het creëren van een stevige sociale basis, het verbeteren van de mentale gezondheid, het tegengaan van armoede, de inrichting van de fysieke leefomgeving, het werken aan gezondheidspreventie en het stimuleren van vrijwilligerswerk (bron: Actieprogramma Eenzaamheid, 2022-2025).

Binnen het sociaal domein werken wij met het principe van positieve gezondheid. Eenzaamheid gaat vaak over gemis en verbinding. Als het gaat over eenzaamheid dan spreken we met name over het domein 'Meedoen', 1 van de 6 dimensies bij positieve gezondheid. Eenzaamheid aanpakken betekent het gevoel van verbinding herstellen. Verbinding met je buurt, je werk, de kerk, met de winkeliers in de buurt, met de klaverjasclub, als vrijwilliger bij de kinderboerderij, met oude vrienden, familie en bekenden en als het kan met nieuwe mensen met wie een inwoner zich op zijn of haar manier verbonden voelt.

In de gemeente Westerkwartier organiseren verschillende organisaties, al dan niet met subsidie van de gemeente, al veel activiteiten onder andere gericht op het ontmoeten van elkaar. Zoals informele zorgstructuren, buurthuis kamers, buurtbakkies, taalhuizen, het danspaleis, maatjesproject en inwonersinitiatieven. Deze activiteiten dragen bij aan het verminderen van indicaties voor een maatwerkvoorziening Wmo. We willen dit aanbod verder versterken. En daarbij ook meer inzetten op samenwerken met elkaar. Ook willen we inwoners en organisaties meer bewustmaken van eenzaamheid en hoe je dit kunt signaleren.

Ook voor kwetsbare inwoners die zorg en ondersteuning nodig hebben uit een combinatie van WLZ/ZVW en Wmo willen we de zorg over een andere boeg organiseren: informeel en formele steun zijn daarbij complementair en worden in samenhang georganiseerd. Hiermee sluiten we aan bij de doelstellingen van WOZO en 'Een thuis voor iedereen' en IZA.

De volgende inzet/ interventies leveren een bijdrage aan het verminderen van eenzaamheid:

- Maatschappelijke ondersteuning
- De week van de ontmoeting
- Inwonersinitiatieven gericht op ontmoeten en ondersteunen
- Mentale gezondheid bevorderen (via Sociaal Werk De Schans, via cursussen mentale gezondheid door Lentis en inloopvoorziening Ixta Noa)
- Regiegroep eenzaamheid bestaande uit Sociaal Werk de Schans, Platform kerken, Humanitas, Ixta Noa en de gemeente. Deze groep willen we verder uitbreiden met als doel meer samenhang en samenwerking op het thema eenzaamheid te krijgen.
- Bewustwording bevorderen bij inwoners en organisaties over wat eenzaamheid is en hoe je dit kunt signaleren.
- Integrale aanpak versterken mentale gezondheid bij jongeren (via SW De Schans)
- Danspaleis

2.6 Welzijn op recept

Vanuit Sociaal Werk De Schans is er een steeds sterkere verbinding met de huisartsen in onze gemeente. Huisartsen weten steeds beter dat sociaal werk ingezet kan worden bij niet-medische vraagstukken van patiënten. De Schans voert de functie van Ondersteuner Jeugd en Gezin (OJG) uit bij de huisartsen. Dit zorgt voor korte lijntjes tussen huisartsen en sociaal werk, waardoor huisartsen, niet alleen voor de jeugd maar ook voor volwassenen, steeds vaker doorverwijzen naar het voorliggend veld/Sociaal Werk De Schans.

Het doel van Welzijn op recept is het verminderen van psychosociale klachten van mensen die bij de huisarts komen. Welzijnsorganisaties en eerstelijnszorgvoorzieningen ontwikkelen lokale welzijnsarrangementen, waar mensen naar doorverwezen worden. Deze bestaan uit interventies die het welbevinden verhogen, zoals creatieve of sportieve activiteiten en vrijwilligerswerk.

De volgende inzet levert een bijdrage aan het verminderen van psychosociale klachten:

- Inzetten van sociaal werk bij niet-medische vraagstukken van patiënten.
- Ondersteuner Jeugd en Gezin (OJG)
- Huisartsen verwijzen door naar voorliggend veld (sociaal werk De Schans)
- Gebiedsgericht werken
- Domein overstijgend samenwerken
- Inzet van zorgzame gemeenschappen

2.7 Gezonde Basis: wat wil de gemeente bereiken?

In het Westerkwartier zetten we de komende jaren stevig in op het vergroten van de gezonde basis.

Door uitvoering van het programma Kickstart zetten we nu stevig in op JOGG, Tijd voor Toekomst en Kansrijke Start. In elk van de themalijnen investeren we in het aanleren en normaliseren van een gezonde leefstijl. Binnen het programma ligt tevens de opdracht om de inzet op deze drie themalijnen uit te bouwen, onderling te verbinden en na de looptijd van het programma te bestendigen. GALA sluit hierop mooi aan en helpt ons de ingezette lijn in 2023 en 2024 voort te zetten en verder te ontwikkelen met de bedoeling in ieder geval een generatie lang te investeren, zodat zowel deze als de volgende generatie daar de vruchten van plukt. We zetten binnen Kickstart onder meer in op verbetering van de afstemming tussen medisch en sociaal domein. Dit speelt

nadrukkelijk bij Kickstart voor de Kleintjes/Kansrijke Start. In 2025 zal de evaluatie en borging van het programma plaatsvinden.

In het Westerkwartier willen we een impuls geven aan de combinatie van informele en formele zorg. Dat doen we onder andere door in 2023 een pilot Domein Overstijgend Werken (DOS) uit te voeren, maar ook door het faciliteren van preventieve voorliggende voorzieningen zoals een Relatie en echtscheidingspunt, laagdrempelige opvoedondersteuning en de koppeling van steungezinnen en vraaggezinnen. Daarnaast maken we beleid om inwoners- en dorpsinitiatieven te faciliteren zodat we optimaal gebruik maken van de bestaande burgerkracht die aanwezig is in onze 41 dorpen.

Een andere manier waarop we gezonde basis vergroten is door ontwikkelen van Welzijn op recept in onze gemeente. Op lokaal niveau de samenwerking met huisartsen verder uitwerken in de gehele gemeente. Hierbij zetten we in op WoR als langdurige interventie, waarbij duurzaam financiële middelen nodig zijn. Door afstemming van de lokale coördinator met de regionale coördinator namens alle Groninger Gemeenten keten Welzijn op Recept realiseren. We leggen hierbij een verbinding met de pilots (o.a. Ondersteuner Sociaal Domein en Voorzorg) die regionaal zijn ontwikkeld binnen met Meerjarenprogramma Psychisch Kwetsbaren. In 2023 zijn we begonnen met de voorbereidingen zodat we in 2024 en 2025 het door ontwikkelde Welzijn Op Recept kunnen uitvoeren. In 2026 zal de evaluatie en borging plaatsvinden.

Op het gebied van Mantelzorg gaan we de komende jaren, samen met onze netwerkpartners een plus zetten op bewustwording rondom mantelzorg waarbij de nadruk ligt op het stimuleren van mantelzorgvriendelijke organisaties. De onderwerpen mantelzorg en eenzaamheid gaan we de komende jaren in samenhang oppakken. De week van de ontmoeting (week tegen eenzaamheid) koppelen we in 2023 samen met de woningbouwcorporatie aan Bewust Wonen weken met thema Leefbaarheid. In 2024 bouwen we dit verder uit.

De coördinatie van de ketens Valpreventie en Welzijn op Recept gaan we in samenhang oppakken met lokale coördinatie op het netwerk Dementie. In onze preventiecoalitie, die in Groningen de naam Gezondheids Overleg Groningen (GOG) heeft werken we op regionaal niveau samen aan verschillende actielijnen (zie hoofdstuk 5). Vanuit Westerkwartier participeren lokale beleidsadviseurs en/of coördinatoren in een regionale werkgroep om de afstemming te waarborgen. Hier wordt ook de verbinding gelegd tussen de opgaven uit GALA en IZA zodat deze aansluiten op elkaar en de regionale opgaven die we in het Regioplan IZA gezamenlijkheid aanpakken.

De voorbereiding op het inrichten van de ketenaanpakken, onder andere in kaart brengen wat er momenteel al gebeurt in onze gemeente en contact leggen met betrokken lokale partijen vindt plaats in 2023. In 2024 gaan we alle afzonderlijke ketenaanpakken opzetten samen met onze netwerkpartijen en inwoners die het betreft. In 2024 en 2025 zijn de ketenaanpakken in uitvoering en in 2026 evalueren en borgen we de resultaten.

3. Gezond leven

3.1 Mentale weerbaarheid en gezondheid

Mentale weerbaarheid en gezondheid van jongeren in het Westerkwartier

Van de scholieren uit de vierde klas van het voortgezet onderwijs uit de gemeente Westerkwartier had in 2021 35,6 procent psychische klachten. Dat percentage is hoger dan provinciaal en hoger dan landelijk. Van de volwassenen uit de gemeente Westerkwartier had in 2022 4 procent een hoog risico op een angst- en/of depressiestoornis. Dat percentage is lager dan provinciaal en hoger dan landelijk. Vergeleken met zes jaar daarvoor is het percentage volwassenen met een hoog risico op angst- en/of depressiestoornis in de gemeente Westerkwartier toegenomen. Een kleine 2 procent

van de tweede klassers in het Westerkwartier rookt wekelijks, in klas 4 loopt dat percentage op naar bijna 9 procent. Van de jongeren in het Westerkwartier geeft 6.8 % (VMBO) en 6.3 % (HAVO/VWO) aan de afgelopen maand cannabis te hebben gebruikt (GGD monitor 2021). Wat betreft alcoholgebruik onder jongeren op het voortgezet onderwijs zien we in het Westerkwartier het volgende: 39% van de jongeren geeft aan de afgelopen maand alcohol te hebben gedronken. Daarnaast geeft 27% van de jongeren aan dat zij de afgelopen maand minimaal eenmaal 5 of meer drankjes met alcohol hebben gedronken bij één gelegenheid (bingedrinken).

Het percentage scholieren uit klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs dat onvoldoende weerbaar is neemt toe (ggdgroningen.incijfers.nl). In het Westerkwartier kiezen we ervoor om aan te sluiten bij de thema's van het landelijke Preventieakkoord. Zo versterken landelijk en lokaal beleid elkaar. Aanvullend op deze thema's kiezen we ervoor om ook aandacht te hebben voor mentale weerbaarheid en het voorkomen van drugsgebruik.

Mentale weerbaarheid en gezondheid van volwassenen in het Westerkwartier

Inwoners kunnen op enig moment in hun leven voor kortere of langere tijd in een (zeer) kwetsbare situatie terecht komen. Bijvoorbeeld door een combinatie van elkaar beïnvloedende factoren, zoals (psychische) ziekte, verslaving, beperkte intelligentie, schulden, (echt)scheiding of verlies van werk. Niet iedereen kan daar op eigen kracht uitkomen. Het Westerkwartier organiseert ondersteuning rondom kwetsbare inwoners. In de OGGz betreft dat specifieke doelgroepen, zoals eenzame, depressieve en/ of demente ouderen, woningvervuilers, gezinnen met meervoudige problemen, mensen die langdurig afhankelijk zijn van de GGZ, langdurig verslaafden aan alcohol en/of drugs, zwerfjongeren, daklozen en straatprostituees. Voor al deze groepen geldt dat de draaglast van hun maatschappelijke en/of medische problematiek te groot is voor de beschikbare draagkracht. Een belangrijk onderscheid met reguliere zorg is dat niet de persoon zelf, maar derden de hulp op gang brengen (het gaat veelal om zorgmijders). Ter voorkoming van het ontstaan van deze complexe problematiek versterken we de preventie, met het accent op jeugd en gezinnen.

Onze ambitie is dat de brede welvaart onder onze inwoners wordt vergroot. Meer gelijke kansen op meer gezonde jaren voor iedereen. Gemeente Westerkwartier wil de Positieve Gezondheid stimuleren en let daarbij niet alleen op voeding en bewegingsaspecten maar ook op financiële- en omgevingsfactoren die de mentale en fysieke gezondheid in sterke mate kunnen beïnvloeden.

De volgende inzet/ interventies leveren een bijdrage aan mentale weerbaarheid en gezondheid:

- Middels de opbrengsten uit de enquête VO 'Hoe gaat het met de jeugd' en de GGD monitoring heeft SW de Schans de opdracht gekregen een integrale aanpak op het thema mentale gezondheid jeugd te ontwikkelen. Het huidige aanbod voorziet in weerbaarheids- en faalangst trainingen.
- Er wordt gestart met de STORM-aanpak.
- Verschillende scholen werken met de Gezonde School aanpak op het thema welbevinden.
- Vanuit de ondersteuningsroute zorg/ onderwijs worden schoolcontactpersonen/ schoolmaatschappelijkwerk in het onderwijs ingezet.
- Ixta Noa praktijkhuis werkt met ervaringsdeskundigen waar mensen voor steun terecht kunnen.
- Uitrol van succesvolle aanpakken uit MJPP: Voorzorggroepen en Ondersteuner Sociaal Domein in samenhang met Ketenaanpak Welzijn op recept.
- Voortgezet onderwijs Verzuimbegeleiding
- GGD-er in de buurt
- Verkennend onderzoek (Wvggz)
- TOM-klas
- Join Us
- Suicidepreventietrainingen (jongerenwerkers SWDS hebben deze gevolgd en ons eigen team M&G Jeugd geeft deze trainingen)

3.2 Terugdringen overgewicht volwassenen

In 2022 heeft van de volwassenen 58% (laag en midden opgeleid) en 51% (hoog opgeleid) overgewicht. Dit is een stijging ten opzichte van 2020 (ggdgroningen.incijfers.nl). Onze ambitie is het huidige percentage overgewicht onder volwassenen (18+) te verlagen. Hierbij focussen we ons op de volgende kwetsbare groepen: laagopgeleiden, lage SES, laag geletterden, migranten en ouderen.

Voldoende bewegen en het ontwikkelen en behouden van goede motorische vaardigheden is van essentieel belang om overgewicht tegen te gaan. Ook het hebben van een gezond eetpatroon gaat overgewicht tegen. In de uitvoering van het preventiebeleid wordt de verbinding gezocht met het Lokaal Preventieakkoord Westerkwartier, het Sportakkoord, Voedselakkoord, het programma Kickstart Westerkwartier en School in Beweging. De akkoorden en projecten versterken elkaar in de uitvoering daar waar nodig.

3.3 Ketenaanpak overgewicht kinderen

In de gemeente Westerkwartier had in schooljaar 2021/2022 12,1 % van de kinderen in groep 2 van basisonderwijs overgewicht. Dit is iets lager dan het provinciale gemiddelde. In groep 7 van het primair onderwijs en klas 3 van het voortgezet onderwijs was dit percentage afgelopen schooljaar respectievelijk 19,6 en 24,2 %. Daarmee was in het schooljaar 2021/2022 het overgewichtpercentage in de gemeente Westerkwartier in groep 7 en in de 3e klas van het voortgezet onderwijs hoger dan provinciaal (ggdgroningen.incijfers.nl).

Voor de doelgroep kinderen en jongeren zetten we in op de leefomgevingen binnen de JOGG (Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst) -aanpak in de gemeente Westerkwartier. Onze ambitie is dat het percentage overgewicht onder kinderen en jongeren daalt. We zetten in op een omgeving die een gezonde leefstijl stimuleert. We vergroten de kennis, kunde en kracht van inwoners in het Westerkwartier op het hebben van een gezonde leefstijl.

In de gemeente Westerkwartier zijn er diverse netwerken actief op het gebied van overgewicht, namelijk: JOGG (Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst), het Sportakkoord, het Voedselakkoord, het programma Kickstart Westerkwartier. Deze programma's en projecten brengen we met elkaar in verbinding, doordat ze allen vertegenwoordigd zijn binnen dit thema. Op basis hiervan wordt bepaald hoe de netwerken elkaar onderling kunnen versterken en wat er nodig is om de ambities en doelen te behalen. Daarnaast is er een verbinding gelegd met het Taalhuis, Buurtsportcoach, Humanitas, de Voedselbank en het onderwijs.

De volgende inzet/ interventies leveren aan bijdrage aan terugdringen overgewicht:

- Lokaal Sportakkoord (zie 3.5)
- Provinciaal Beweegakkoord
- Vanuit de buurtsportcoaches wordt er individueel begeleiding gegeven aan volwassenen en kinderen met overgewicht en richting sportdeelname begeleid.
- School in beweging: terugbrengen motorische achterstanden en daarmee kinderen actiever maken.
- Verschillende scholen werken met de Gezonde School aanpak op het thema voeding, sport & bewegen om kinderen jong een gezonde leefstijl aan te leren en welbevinden te vergroten.
- Samen koken in het Westerkwartier (live- kookworkshops met kinderen, volwassenen, ouderen)
- Lokaal Preventieakkoord
 - Pilot Gezonde eetomgeving – GGD
 - Één multidisciplinaire aanpak voor gezond gewicht - Eet-team
 - Trainen in de Wijk – FC Groningen
 - Baby Groente Tas – Stichting Kind & Voeding
 - Wandelgroep – Huisartsenpraktijk Zevenhuizen

- Gezonde Huiskamer Tour – HANNN
- Kickstart op school: Tijd voor toekomst – verrijkte schooldag
 - Binnen- en naschoolse activiteiten op 16 basisscholen in de gemeente Westerkwartier op thema's als weerbaarheid, sport & beweging, gezondheid, kunst en cultuur. Een verrijkte schooldag met als doel om kansengelijkheid te verbeteren.
 - Verrijkt schoolplein vanuit subsidie provinciaal beweegakkoord.
- Kickstart in jouw buurt: JOGG
 - Gezonde school aanpak
 - Team:fit, gezonde kantines + beleid op roken/voeding/alcohol.
 - Water + fruit bij activiteiten de Schans (Alle buurtsportcoaches hebben een watertap, uitdelen bidons, samenwerking met Oudenbosch (fruitteler).
 - Sportencultuur Westerkwartier
 - Samenwerking met shufflesports, pilot terra Oldekerk, doel meer beweging tot stand krijgen bij de leerlingen.
 - Samenwerking met SPOT TV, het bereiken en betrekken van jongeren op het gebied van mentale en fysieke gezondheid.
 - Lokale werknetten en het tot stand komen van: beweegparken en watertappunten
- Kickstart voor de kleintjes: Kansrijke start
 - Lokale coalitie met gemeente, jeugdgezondheidsverpleegkundigen, huisartsen, verloskundigen
 - Project Nu Niet Zwanger
 - VVE

3.4 Voorkomen en vroegsignalering middelengebruik

In 2022 rookte 17,5% (laag en midden opgeleid) en 10,1% (hoog opgeleid) volwassenen. Drinkt 15% (laag en midden opgeleid) en 17% (hoog opgeleid) volwassenen overmatig. (ggdgroningen.incijfers.nl)

In 2021 rookte 13,0 procent van de jongeren in klas 4 van het voortgezet onderwijs in de gemeente Westerkwartier (landelijk 10,5 procent). In 2019 was het percentage scholieren uit de gemeente Westerkwartier in klas 4 dat rookte 12,3 procent.

In 2021 had 39 procent van de jongeren in klas 4 in de gemeente Westerkwartier binge gedronken in de afgelopen maand ten tijde van het onderzoek (landelijk 30 procent). In 2019 was het percentage scholieren uit de gemeente Westerkwartier in klas 4 dat binge dronk 33 procent. In de tweede klas van het voortgezet onderwijs is het binge drinken tussen 2015 en 2021 toegenomen. (ggdgroningen.incijfers.nl)

Bij het thema middelengebruik richten wij ons in het Westerkwartier op roken, problematisch alcoholgebruik en drugsgebruik. In het Lokaal preventieakkoord Westerkwartier hebben wij op deze thema's de ambities en doelstellingen geformuleerd. In het uitvoeringsprogramma wordt weergegeven welke activiteiten worden opgepakt. Activiteiten zullen aangepast, dan wel uitgebreid worden. Naast activiteiten kunnen partijen/initiatieven zich melden en subsidies aanvragen die worden gehonoreerd als ze binnen het kader passen (subsidiecriteria staan vermeld op de website van de gemeente Westerkwartier bij het onderwerp: Lokaal Preventieakkoord).

We trekken in het Westerkwartier intensief op met Sociaal Werk De Schans, GGD en VNN op het gebied van preventie van middelengebruik en overgewicht. Informatievoorziening en kennisdeling hierover is van belang. Niet alleen tussen partijen onderling, maar ook richting inwoners. Hier willen we de komende tijd dan ook mee aandacht aan gaan besteden.

Er is structureel overleg met Verslavingszorg Noord Nederland (VNN), Sociaal Werk De Schans, GGD Groningen en de gemeente. We formuleren een nieuw kader rondom 'Verslavingspreventie' en daarmee dus ook het thema vroegsignalering alcoholproblematiek.

De volgende inzet/ interventies leveren een bijdrage aan voorkomen en signaleren middelengebruik:

- Het Preventieoverleg in samenwerking met OOV/BOA/Politie/Schans/Halt/(VNN/GGD) is gericht op preventie van gebruik, preventie van problematisch gebruik en preventie van overlast.
- NIX18 campagne, elk jaar wordt er uitgebreid ingezet op deze campagne
- Er is inzet van preventiemedewerker VNN op scholen, de outreachend werkende jongerenwerker VNN en van Halt.
- Jaarlijks worden horeca en supermarkten gecontroleerd op naleving van NIX18 regels rondom schenken en verkoop alcohol/tabak.
- Uitvoering Lokaal Preventieakkoord Westerkwartier.

3.5 Sport en beweegparticipatie

In het sportakkoord werken sportverenigingen en -aanbieders, maatschappelijke organisaties, waaronder onderwijs en zorg, inwoners en gemeenteambtenaren samen. Aan de hand van de thema's: inclusief sporten en bewegen, van jongs af aan vaardig in bewegen en vitale sportaanbieders en duurzame infrastructuur werken we in het Westerkwartier aan een omgeving, waarin iedereen gezond en sportief kan opgroeien. Sporten en bewegen verbindt, maakt mensen actiever en draagt bij aan een gezonde leefstijl. Daarom vinden wij het zo belangrijk dat alle inwoners de mogelijkheid hebben om te sporten en bewegen, op welke manier dan ook. We hebben deze ambitie vastgelegd in het Lokaal Sportakkoord Westerkwartier. Dit akkoord is in 2019/ 2020 ontwikkeld door veel betrokken lokale partijen, die hart hebben voor sport en bewegen. In 2023 hebben we vanuit de Rijksoverheid de opdracht gekregen om het Sportakkoord te evalueren en te verbeteren. Dit hebben we in de eerste maanden van 2023 gedaan, waarbij inwoners op de sportavond van 16 mei jl. konden terugblikken en meedenken over hoe het beter kan. Het Lokaal Sportakkoord II Westerkwartier is een verbeterde versie van het Sportakkoord I. Hiermee hebben we komende jaren een Sportakkoord liggen dat onze doelstellingen nog beter waarborgt.

Het Sportakkoord staat niet op zichzelf. Activiteiten en afspraken van het Sportakkoord kunnen een bijdrage leveren aan andere beleidsambities en andersom. De trajecten met de meest directe verbinding met het Sportakkoord en waar integraliteit en samenwerking de basis vormen, zijn:

- Beweegalliantie (dagelijks bewegen)
- Bestuurlijke afspraken Brede Regeling Combinatiefuncties 2023-2026
- Gezond en Actief Leven Akkoord
- Gemeentelijk beleid Sociaal Domein

Voor onze ambities en doelstellingen zie Lokaal Sportakkoord II Westerkwartier (juni 2023).²

3.6 Vitaal oud worden

In 2020 had 7,4 procent van de ouderen Westerkwartier onvoldoende eigen regie op zijn/haar leven. Gemiddeld in de provincie Groningen was dit 8,5 procent. Van de 75-plussers in de gemeente Westerkwartier beoefende in 2022 9 procent tenminste één keer per week een sport waarmee de balans getraind werd. In 2016 was dit nog 7 procent. Gemiddeld in de provincie Groningen beoefende in 2022 8 procent van de 75-plussers tenminste één keer per week een sport waarmee de balans getraind werd. In de gemeente Westerkwartier had in 2020 21 procent van de ouderen een broze gezondheid. (Gemiddeld in de provincie Groningen 26 procent) (ggdgroningen.incijfers.nl).

² <https://www.westerkwartier.nl/lokaal-sportakkoord?origin=/sportakkoord>

Het aantal ouderen neemt fors toe, ouderen moeten langer thuis blijven wonen, hebben ook meer en intensievere zorg nodig (lichamelijk en geestelijk). Om deze zorg en welzijn te kunnen bieden zoeken we de oplossing in de verbinding van de formele en informele zorg en welzijn. Dit betekent ook dat er meer ondersteuning van inwoners (vrijwilligers, mantelzorgers) zal worden gevraagd.

Onze inzet is gericht op het verlenen van zorg en ondersteuning én op het zo lang mogelijk gezond houden van onze oudere inwoners in een geschikte leefomgeving.

De volgende interventies / inzet leveren een bijdrage aan vitaal oud worden:

- Maatschappelijke ondersteuning (Wmo voorzieningen)
- Valpreventie (zie paragraaf 3.7)
- Project Doortrappen (ouderen zo lang mogelijk veilig op de fiets)
- Subsidiering van initiatieven voor ouderen
- Inzetten op samenwerking formele en informele zorg
- Organiseren van activiteiten gericht op meedoen van ouderen (o.a. Week van de Ontmoeting, buurtbakkie etc.)
- Seniorenvoorlichting gericht op zorg, welzijn en (toekomstige) woonvraag
- Informele buurthuiskamers voor ouderen (onder andere Pand10, De Schutse, Cazemierboerderij)
- Domein Overstijgend Samenwerken i.s.m. Dorp coöperaties

3.7 Valpreventie

Valpreventie is een interventie waarin we in het Westerkwartier al stappen gezet hebben. In het kader van versterken leefkracht van inwoners met een laag inkomen hebben we in samenwerking met Menzis een pilot Valpreventie georganiseerd. De focus lag bij de betreffende pilot om inwoners met een laag inkomen omdat de pilot gekoppeld was aan de gemeentepolis van Menzis. Samen met een lokale fysiotherapeut en buurtsportcoaches van Sociaal Werk De Schans werd inwoners in groepsverband een evidence-based interventie aangeboden. De ervaring van de pilot en het opgebouwde netwerk gebruiken we om komende jaar een keten valpreventie op te zetten. We breiden uit naar alle evidence-based interventies valpreventie, rollen de interventies uit over alle gebieden van onze gemeenten. Breiden ons netwerk van fysiotherapeuten en beweegaanbieders uit en leggen een link met zowel het welzijnswerk (buurtsportcoach) en andere interventies gericht op vitaliteit ouderen, als de informele netwerken in onze gemeente.

De volgende interventies leveren een bijdrage aan valpreventie

- Binnen het sociaal domein hebben WMO consultants, Miep, DNTZ en de seniorenvoorlichters de Schans een signaalfunctie t.a.v. vitaliteit van ouderen.
- Buurtsportcoaches ondersteunen seniorsport(gym) en jagen dit aan. Het provinciale programma Doortrappen is hierbinnen een concrete interventie.
- Bouwen pilot valpreventie verder uit tot ketenaanpak.
- Provinciaal programma Doortrappen; veiliger fietsen tot je 100e.

3.8 Gezond leven: wat wil de gemeente bereiken?

In het Westerkwartier hebben we een beweging in gang gezet om gezondheidsverschillen te verkleinen. We zetten hier reeds een groot aantal interventies voor in. De komende jaren willen we het verschil gaan maken door extra in te zetten op een integrale, samenhangende aanpak waarbij aandacht is voor onderliggende factoren. Om de beweeg- en sportparticipatie een extra impuls te geven hebben we ons Lokale Sport Akkoord (LSA) in juni 2023 geactualiseerd.

Zo zien we dat armoede een belangrijke variabele is voor de mate van gezondheid van onze inwoners. In 2023 ontwikkelen we onder andere een integrale visie op armoedebestrijding waarin het

verkleinen van verschillen in kansengelijkheid (ook op het gebied van gezondheid) onderdeel uitmaakt. In 2024 realiseren we een uitvoeringsplan op het gebied van integraal armoedebeleid.

Daarnaast zetten we een plus op het samenhangend ouderenbeleid. Om die reden pakken we de coördinatie op het gebied van Valpreventie, Welzijn op Recept en Netwerk Dementie integraal op en leggen daarbij ook verbinding met thema's zoals voeding, cultuur, beweging en eenzaamheid en mantelzorg. Met als doel de beweging die we in gang zetten structureel te integreren in ons beleid en uitvoering. Hierin trekken we gezamenlijk op met onze ketenpartners. Voor alle ketenaanpakken geldt dat het lokale aanspreekpunt (beleidsadviseur of coördinator) het Westerkwartier vertegenwoordigt in een regionale werkgroep. De regionale werkgroepen vallen onder onze preventiecoalitie GOG (zie hoofdstuk 5).

Wat betreft het Kickstart programma zitten we in 2023 al volop in de uitvoering. In 2024 geven we de uitvoering verder vorm. Waarna evaluatie en borging plaats zal vinden.

4. Gezonde omgeving

4.1 Een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten

Volgens de beweegrichtlijn zouden volwassenen wekelijks ten minste twee en een half uur matig intensief moeten bewegen. In 2022 voldeed 48 procent van de volwassenen aan de beweegrichtlijn in de gemeente Westerkwartier. Gemiddeld in de provincie Groningen was dit 51 procent.

Volgens de Nederlandse Norm Gezond Bewegen moeten jongeren minstens elke dag een uur aan matig intensieve inspanning verrichten. In 2021 voldeed 20 procent van de vierdeklassers aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen in de gemeente Westerkwartier. Gemiddeld in de provincie Groningen was dit 17 procent. In klas 2 voldeed in 2021 15 procent van de jongeren uit in de gemeente Westerkwartier aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (provincie: 17 procent). We weten dat deze percentages een behoorlijke onderschatting is van het werkelijke percentage, zo rekenen jongeren het fietsen van en naar school vaak niet mee (ggdgroningen.incijfers.nl).

Om de landelijke ambities op het gebied van gezondheid en leefomgeving waar te maken, is een wederkerige samenwerking tussen het fysieke en het sociale beleidsdomein nodig, op zowel landelijk als lokaal niveau. In een dergelijke samenwerking maken we gebruik van elkaars kennis en expertise, werken we samen met inwoners, nemen we schotten weg en werken bestuurders en professionals uit de twee domeinen samen. We willen dat gezondheid een vast onderdeel van de belangenafweging wordt in ruimtelijk beleid en zetten in op meer verbinding tussen het fysieke en het sociale beleidsdomein.

Met de JOGG-aanpak en GIDS gelden zorgen we in de gemeente voor een omgeving waarin kinderen en jongeren (0-23 jaar) gemotiveerd worden gezond te leven. We maken het aantrekkelijk om voldoende te bewegen, gezond én lekker te eten en genoeg te slapen. We investeren in een gezonde, kansrijke generatie. Want een gezonde toekomst begint bij een gezonde jeugd!

Gemeente Westerkwartier is één van de gemeenten waar GO! Noord-Nederland wordt uitgevoerd. GO staat voor een Gezonde (leef)omgeving. Doel is stapsgewijs samen met bewoners kansen identificeren en benutten om de leefomgeving in dorpen gezonder in te richten, door slimme aanpassingen in de openbare ruimte. Daarnaast is de meerwaarde van het project om op een andere manier naar 'gezonde leefomgeving' te kijken.

Naast een focus op een veilig en goed wegennet, willen we een sterke fietsgemeente zijn. We streven dan ook naar een goed netwerk van fietssnelwegen en recreatieve fietsroutes (sommige zelfs speciaal voor kinderen). Daarnaast participeren we in de provinciale fietscommunity.

De volgende inzet/ interventies leveren een bijdrage aan een gezonde omgeving:

- Verschillende scholen binnen onze gemeente werken met de Gezonde School aanpak, waar het betrekken en inrichten van de schoolomgeving een onderdeel van is, zoals het inrichten van een activerende speelruimte en het aanleggen van schooltuinen.
- Scholen hebben rookvrije schoolpleinen en vanuit de rookvrije generatie wordt ingezet op rookvrije sportverenigingen. Daarnaast zijn de speeltuinen rookvrij.
- Onderdeel van de JOGG aanpak is Team:Fit, waarin o.a. sportverenigingen aan de slag kunnen met thema's als voeding/alcohol en roken. Een aantal verenigingen zijn al aangehaakt. In het Nationaal Preventieakkoord hebben NOC*NSF en de sportbonden met het ministerie van VWS de ambitie vastgelegd dat uiterlijk in 2025 alle sportverenigingen en sportevenementen rookvrij zijn.
- Deelname aan LEGrO (Het Leernetwerk Leefomgeving Groningen) - actielijn 2 GOG (Gezondheidsoverleg Groningen).
- Omgevingsvisie gemeente Westerkwartier en ontwikkeling van nieuwe omgevingsplannen waarbij aandacht is voor Gezonde Leefomgeving – Positieve Gezondheid (HIAP).
- Bij wijkvernieuwing en herstructurering hebben we specifieke aandacht voor ontmoeten en bewegen in de openbare ruimte en voor culturele mogelijkheden.
- In september 2023 vindt er een bijeenkomst plaats op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling met fysiek- en sociaal domein. Gezonde leefomgeving wordt hierbij als een belangrijk aandachtspunt meegenomen. Er vindt steeds vaker een samenwerking plaats tussen RO en Gezondheid.
- We stellen een visie gezonde voedselomgeving op.
- Pilot Verrijkte schoolpleinen (Provinciaal Beweegakkoord – Kickstart Westerkwartier)
- BIOR (project Bewegen In de Openbare Ruimte)
- Kinderfietsroute Marum
- JOGG
- Goede culturele voorzieningen

4.2 Leefomgeving en klimaatverandering

Duurzaamheid is één van de speerpunten van onze gemeente. En niet alleen van onze gemeente. Nationaal en internationaal dringt meer en meer het besef door dat we met zijn allen stevig aan de slag moeten met ons klimaat. Wij ondersteunen de ambitie uit het Klimaatakkoord en streven naar een reductie van de CO₂-uitstoot met 50 procent in 2030. In 2050 willen wij een CO₂-neutraal Westerkwartier zijn.

De dwarsverbanden met andere beleidsterreinen, zoals het sociaal beleid, zijn gelegd, indien dit voor het bereiken van de energie- en klimaatdoelen noodzakelijk is. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het voorkomen van zogenaamde energiearmoede. Daarmee bedoelen we dat iedereen, ook de mensen met de smalle beurs, de noodzakelijke veranderingen moeten kunnen realiseren.

Wij onderscheiden drie beleidszuilen waarop wij ons duurzaamheidsbeleid hebben beschreven: Toekomstbestendige woonsituatie, Klimaatvriendelijke leefomgeving en Circulaire economie. Voor de uitwerking zie: '*Duurzaamheidsbeleid 2020-2025 gemeente Westerkwartier*'.

De volgende inzet/ interventies leveren een bijdrage aan verbeteren leefomgeving en klimaat:

Voor de uitwerking zie: '*Duurzaamheidsbeleid 2020-2025 gemeente Westerkwartier*'.

4.3 Gezonde omgeving: wat wil de gemeente bereiken?

Om onze doelen op het gebied van gezondheid te behalen is, naast participatie van inwoners, mogelijkheden van inwoners en voorzieningen vanuit de gemeente ook een leefomgeving nodig die

uitnodigt om te bewegen. Hiervoor is de samenwerking tussen het gemeentelijk fysiek en sociaal domein cruciaal. In onze kadernotitie Gezondheid (bronvermelding) hebben we reeds toegelicht dat we toewerken naar Health In All Policies (HIAP). Dat gaat niet vanzelf. Op dit moment vindt de samenwerking tussen fysiek en sociaal domein met name plaats op casusniveau of projectniveau. We gaan de samenwerking tussen het fysiek en sociaal domein verder uitbreiden naar beleidsthema's. Hier gaan we zowel lokaal als regionaal aan de slag. We merken dat alle Groninger gemeenten worstelen met deze afstemming en gaan met elkaar uitwisselen en van elkaar leren. In 2023 werken we uit hoe we de samenwerking naar een hoger plan kunnen tillen. In 2024 en 2025 gaan we hiermee experimenten zodat we in 2026 kunnen evalueren en de resultaten kunnen borgen

5. Regionale paragraaf

In deze paragraaf worden regionale ontwikkelingen beschreven die indirect of direct betrekking hebben tot doelen en activiteiten beschreven in de lokale integrale plannen van aanpak GALA.

5.1 Regionale opgaven

De provincie Groningen omvat tien gemeenten met in totaal 590.170 inwoners. De leeftijdsopbouw in provincie Groningen is vergelijkbaar met Nederland, namelijk een bevolkingsopbouw met meer ouderen en minder jongeren. In het regiobeeld van de provincie Groningen wordt een onderverdeling gemaakt in twee sub regio's: de Stad (gemeenten Groningen en Westerkwartier) en de Ommelanden (het Noorden en Oosten) van de provincie Groningen.

Opgaven omschreven in het Regiobeeld Noord (provincie Groningen) 2023³⁾

Conform afspraken in het Integraal Zorgakkoord (IZA) is het Regiobeeld Noord geactualiseerd. Hierin worden de regionale opgaven benoemd om zorg toegankelijk en betaalbaar te houden en volksgezondheid te beschermen. We schetsen welke algemene regionale opgaven er liggen om gezondheid sociale basis en sport, bewegen en cultuur te beschermen en bevorderen.

In de regio zien we een bevolkingsopbouw met steeds meer ouderen en minder jongeren, er is sprake van een sterke dubbele vergrijzing, met name in de plattelandsgemeenten. De sociaal economische status blijft achter bij de rest van Nederland, vooral in de Ommelanden en in de gemeente Groningen zien we grote verschillen tussen wijken. Het gemiddelde inkomen van de inwoners in de regio is relatief laag. In onze regio wordt armoede vaak van generatie op generatie doorgegeven, met negatieve effecten op de gezondheid en levensverwachting van jongs af aan. Bovendien heeft de trage aanpak van schadeherstel en versterking binnen de problematiek door aardgaswinning en -opslag een grote impact op de gezondheid van Groningers. Met als gevolg een verhoogd risico op lichamelijke- en psychische klachten. Daarnaast veroorzaken (mondiale) ontwikkelingen zoals de coronapandemie, klimaatverandering, vluchtelingencrisis, inflatie en energiearmoede voor een sterk negatief effect, zeker voor kwetsbare inwoners op bestaanszekerheid, zelfredzaamheid en mentale gezondheid.

De stijgende zorgvraag als gevolg van lichamelijke ziekten, psychisch lijden en de verzorging van kwetsbare ouderen, is binnen de professionele zorg niet op te vangen. Er is een schaarste aan personeel, het ziekteverzuim is hoog en vacatures zijn moeilijk op te vullen. Steeds meer professionele zorg zal de komende jaren verschuiven naar informele zorg. Tegelijkertijd zien we in de regio dat het mantelzorgerspotentieel sterk afneemt evenals het aantal vrijwilligers. Dit vraagt om het versterken van de zelfredzaamheid van inwoners en het beter afstemmen van formele en informele zorg en versterken van zorgzame gemeenschappen.

³⁾ [Regiobeeld provincie Groningen versie 30062023.pdf](#)

Er ligt in onze regio een grote opgave als we kijken naar sport, bewegen en cultuur. Het aantal jongeren in de provincie dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen is slechts 16%. Bij volwassenen zien we dat 48-58 % voldoet aan de beweeg richtlijnen waarbij het percentage dat voldoet het laagst is onder mensen met een lage opleiding. Een positieve ontwikkeling is dat het percentage volwassenen dat een keer per week sport sterk is gestegen tussen 2020 en 2022. Deze ontwikkeling beperkt zich echter tot een groep vitale en zelfredzame Groningers. In lijn met wat Movisie eerder heeft gesignaleerd, zien we ook in Groningen dat de kwetsbare groepen in de samenleving onvoldoende gebruik maken van sport- en beweegaanbod. In provincie Groningen is het aantal inwoners dat rookt en overgewicht heeft hoger dan het landelijke gemiddelde. De verwachting is wel dat het percentage rokers sterk afneemt in de periode richting 2030, maar voor het aantal personen met overgewicht zal het percentage in deze periode juist toenemen.

Tot slot maken laaggeletterdheid en beperkte digitale vaardigheden dat een aanzienlijk deel van de Groningers slecht bereikt wordt door gezondheidsinformatie en daardoor hun gezondheidspotentieel niet voluit benutten.

Regionale opgaven in de tien gemeentelijk plannen GALA

Het GALA heeft als achterliggend doel dat preventieactiviteiten elkaar zoveel mogelijk versterken zodat er een sterk fundament ontstaat onder het regionale en lokale preventiebeleid. Alle tien gemeenten in de provincie Groningen werken aan een integraal plan van aanpak GALA, waar zij inzetten op alle vijftien onderdelen van de bijhorende Brede Specifieke Uitkering (Brede SPUK).

In de tien gemeentelijk plannen komen de regionale opgaven uit het regiobeeld terug, deze zijn ingevuld vanuit lokaal maatwerk. De lokale plannen bieden daardoor voldoende aanknopingspunten om regionaal samen te gaan werken op een aantal GALA onderdelen waar dit wenselijk is. In het onderstaande overzicht worden deze aanknopingspunten kort weer gegeven:

1. Uit de verschillende bijeenkomsten, gesprekken en plannen, blijkt dat er veel energie is om aan de slag te gaan met gestelde GALA doelen. De verbinding met regionale ontwikkelingen knelt, door verschillen in tijdspaden van uitvoering.
2. Het opstellen van de plannen heeft een impuls gegeven om binnen de gemeenten nog meer te gaan samenwerken, maar domeinoverstijgend en integraal werken is niet vanzelfsprekend. Voornamelijk de verbinding tussen het sociale- en het ruimtelijke domein vraagt in alle gemeenten aandacht.
3. Bij elke gemeente ligt er een stevige basis op het gebied van preventie en het sport- en beweegaanbod door Lokale Preventieakkoorden en Lokale Sportakkoorden. Een gezamenlijk knelpunt in de uitvoering van deze akkoorden is de toeleiding naar een sport- en beweegaanbod voor kwetsbare groepen in de maatschappij.
4. De gemeenten zetten vooral in op collectieve preventie bij jeugd en minder op volwassenen en ouderen. Volwassenen en ouderen worden voornamelijk ondersteund vanuit het zorg- en welzijnswerk.
5. Vitaal ouder worden en mentale gezondheid zijn onderdelen waar vrijwel alle gemeenten nog zoekende in zijn hoe hier concrete uitvoering aan te geven.

5.2 Het Gezondheidsoverleg Groningen (GOG) als basis voor de regionale preventie infrastructuur

In onze regio is er de afgelopen jaren een forse beweging ingezet om samen te werken aan meer gezondheid voor onze inwoners. Deze samenwerking komt tot uiting in verschillende regionale programma's zoals Het Nationaal Programma Groningen (NPG), de Regiodeals, Provinciaal Beweeg Akkoord, Leefbaarheidsprogramma Provincie Groningen en de Kans voor de Veenkoloniën.

Om de impact op de gezondheid van onze inwoners te vergroten is het Netwerk Gezondheids Overleg Groningen (GOG)⁽⁴⁾ opgericht, waar nu 40 partijen lid van zijn. Het netwerk GOG fungeert als overkoepelend verbond om alle betrokken partijen, in verschillende samenstellingen, te laten samenwerken aan alle regionale opgaven die leiden tot meer gezonde Groningers. Deze opgaven staan beschreven in de Regiovisie⁽⁵⁾. Gezondheid wordt in het GOG integraal benaderd vanuit de volle breedte en brengt zorg, gezondheid, welzijn en sport en bewegen dicht bij elkaar. Menzis is marktleider en zorgkantoorhouder en werkt hierin al nauw samen met de tien Groninger gemeenten. De regionale preventie-infrastructuur zal de komende tijd verder ingericht worden middels vier actielijnen.

Actielijn 1: Meer doen met beschikbare middelen. Deze actielijn richt zich op de beschikbaarheid van passende zorg en is aanjager van de transformatie in de zorg die hiervoor noodzakelijk is.

Actielijn 2: Meer preventie, welzijn en samenleving (incl. sociale- en fysieke leefomgeving). Deze actielijn richt zich op meer gezonde jaren voor alle Groningers en werkt aan een gezonde basis, het bevorderen van gezond gedrag en de leefomgeving. Deze actielijn omvat alle vijf regionale ketenaanpakken van het IZA/GALA.

Actielijn 3: Data gebaseerd werken en monitoren. Deze actielijn richt zich op de beschikbaarheid en bruikbaarheid van zorg- en gezondheidsdata om te kunnen sturen op de acties die voortvloeien uit de actielijnen. Deze opbrengsten zijn bedoeld voor inwoners, professionals, beleidsmakers en onderzoekers. Deze actielijn omvat het regiobeeld en -plan.

Actielijn 4: Professionals van de toekomst. Deze actielijn richt zich op de beschikbaarheid van vitale, gemotiveerde en competente professionals, mantelzorgers en vrijwilligers. Daarmee zetten we in op een zorgzame samenleving waarin passende (informele) zorg in voldoende mate beschikbaar is en blijft voor wie het nodig heeft.

5.3 Ondersteunende onderdelen plan van aanpak GALA

In de brede SPUK/GALA zijn twee uitkeringen opgenomen die vallen onder 'Ondersteunende onderdelen'. Keuzes in het besteden van deze ondersteunende onderdelen kunnen lokaal en/of regionaal gemaakt worden.

Versterking kennis- en adviesfunctie GGD (onderdeel 14 SPUK GALA)

Om de doelen en ambities uit het plan van aanpak GALA mogelijk te maken zijn o.a. de gelden van SPUK 14 in te zetten. Gemeenten kunnen deze gelabelde middelen gebruiken om de lokale GGD met hun kennis en adviesfunctie m.b.t. deze doelen/thema's te versterken.

1. De tien Groninger gemeenten hebben verschillende opties om de kennis- en adviesfunctie van de GGD te versterken:
2. De gemeente kiest zelf welk thema van het plan van aanpak deze SPUK gelden door de GGD in worden gezet.
3. Alle gemeenten kiezen gezamenlijk thema's uit de plannen van aanpak voor de versterking van de GGD. Een aantal gemeenten kiest gezamenlijk een thema uit de GALA plannen. Besluitvorming over welke optie er gekozen wordt heeft, op moment van schrijven, nog niet (overal) plaatsgevonden.

Gemeente Westerkwartier zal de gelabelde middelen waarschijnlijk gaan gebruiken om de GGD te versterken met haar kennis en adviesfunctie m.b.t. de GALA-doelen. We kiezen hierbij in dat geval geen specifiek GALA thema, maar zetten in op de volle breedte. Dit wordt in 2023 verwerkt in de

⁴ Groningse organisaties voor meer gezonde jaren: 'Gezonde Groningers, Gezonde Zorg' - Provincie Groningen

⁵ Regiovisie_nieuw.pdf (provinciegroningen.nl)

herziene Meerjarenagenda GGD, waarin de inzet van de GGD voor de komende jaren wordt beschreven.

Coördinatie regionale aanpak preventie (onderdeel 15 SPUK GALA)

De regionale aanpak preventie wordt vormgegeven in het gezondheidsoverleg Groningen (GOG). In dit overleg zijn alle regionaal acterende zorgpartners op GALA en IZA-onderdelen vertegenwoordigd. Ook de Groninger gemeenten nemen deel aan dit overleg. Globaal is dit overleg verdeeld in vier actielijnen, waarbij in actielijn 2 de 5 ketenaanpakken die benoemd zijn binnen het GALA uitgewisseld en gecoördineerd worden. Op deze wijze willen we in gezamenlijkheid komen tot een regionale aanpak en op termijn lokaal preventiebeleid wat hier op aansluit.

Alle gemeenten in de provincie Groningen gebruiken deze coördinatiekosten om de 5 ketenaanpakken binnen het GALA te coördineren en om regionaal af te stemmen. Daarnaast zet gemeente Eemsdelta deze middelen mogelijk aanvullend in voor de doorontwikkeling van preventiebeleid, hetgeen aansluit op de regionale aanpak preventie.

6. Voortgang bewaken

In het Westerkwartier hebben we ervoor gekozen de coördinatie op het realiseren van het Plan van aanpak GALA onder te brengen bij één coördinator. De coördinator haalt input op bij de verschillende beleidsadviseurs, zorgt voor onderlinge afstemming en initieert overstijgende samenwerking op het gebied van GALA. Per onderwerp zijn betrokken beleidsadviseurs 'in the lead'. Zij hebben contact met samenwerkingspartners, betrokken inwoners en regionale afstemming op het betreffende onderwerp. Waar het plan van aanpak GALA de acties voor het lopende jaar en de jaren 2024, 2025 en 2026 op hoofdlijnen weergeeft, zullen de acties per onderdeel meer gedetailleerd uitgewerkt worden in de daarbij behorende projectplannen, samenwerkingsovereenkomsten en akkoorden. De betrokken beleidsadviseur koppelt de betreffende plannen, stand van zaken en voortgang terug aan de coördinator. Hiermee trachten we werkzaamheden zoveel als mogelijk onderdeel te maken van regulier werk en bestaande netwerken en onderwerpen. De coördinator stemt met management en bestuur af over voortgang GALA in z'n geheel. Daaronder valt tevens bespreking van GALA plan van aanpak met onze Adviesraad Sociaal Domein. De coördinator GALA is ook verantwoordelijk voor jaarlijkse verantwoording over besteding GALA middelen en voortgang in DUS-I.

7. Ondertekening

Harry Stomphorst,

Wethouder Gezondheid

Datum: 19 september 2023

Plaats: Leek